

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children Finland

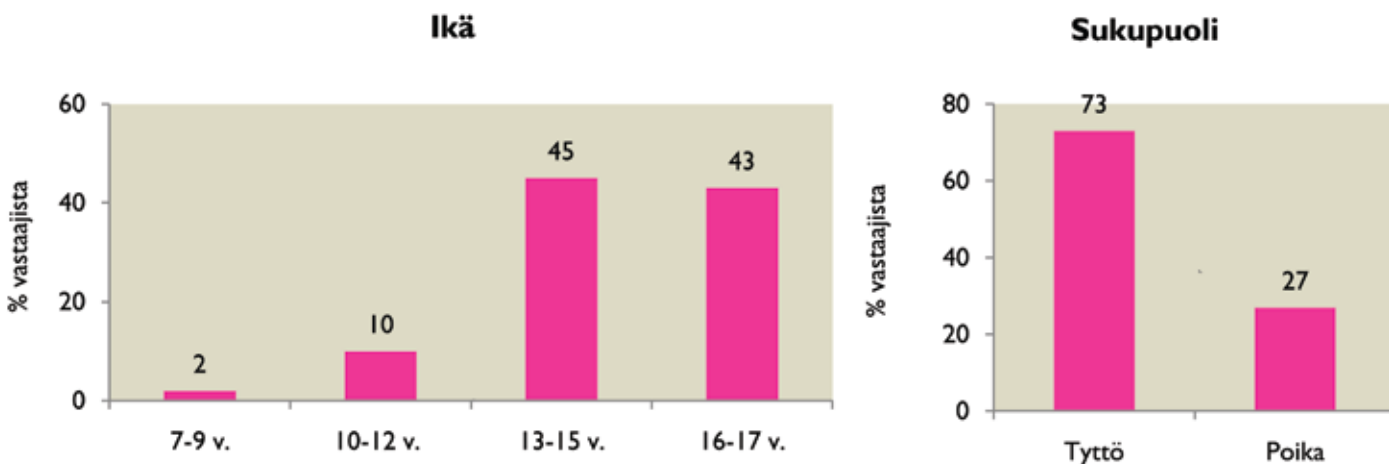

MOBIILIKYSELY 2008

I Kyselyn toteuttaminen

Pelastakaa Lapset on toteuttanut lasten ja nuorten matkapuhelimen käyttöä koskevan kyselyn syksyisin vuodesta 2005 asti. Vuonna 2008 kysely toteutettiin syys-lokakuussa Habbo, IRC-Galleria, Kavereita.net, Sooda ja Suomi24 -palveluissa sekä Pelastakaa Las-

ten omilla internetsivuilla. Kyselyyn osallistui yhteensä 20374 7–17-vuotiaasta lasta ja nuorta. Vastaajista huomattava enemmistö oli tyttöjä. Innokkaimmin vastasivat 13–15 -vuotiaat.

Kaavio 1 ja 2. Vastaajien ikä ja sukupuoli.

Kysely toteutettiin nettikyselynä, jolloin esimerkiksi vastaajien iästä tai sukupuolesta ei ole täyttä varmuutta. On myös mahdollista, että jotkut vastaajat ovat saattaneet vastata useampaan kertaan. Teknisestä toteutuksesta johtuen kaikkiin kysymyksiin ei ole ollut pakko vastata. Vanhempien vastaajien sekä tyttöjen huomattava enemmistö voi vääristää eri ikäryhmien ja sukupuolten välistä vertailua. Tuloksia voidaankin pitää ennen kaikkea suuntaa-antavina.

Edellisen vuoden (2007) kyselyyn verrattuna joitakin kysymyksiä on jätetty kokonaan pois, joitakin on täsmennetty tai laajennettu. Myös kyselyn kohderyhmää tarkennettiin 7–17 -vuotiaisiin. 18 vuotta täyttäneet jätettiin pois täysi-ikäisinä. Näistä muutoksista johtuen eri vuosien kyselyiden tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Edellisvuoden tapaan kyselyn erityisen tarkastelun kohteena olivat kännykkäkamerakuvien ottaminen ja jakaminen sekä puhelimen välityksellä tapahtuva kiusaaminen, joista pyrittiin saamaan entistä moni-

puolisempaa ja tarkempaa tietoa. Lisäksi edellisvuoden tapaan kyselyssä selvitettiin lasten tietämystä puhelinten tietoturvaan liittyvissä asioissa, ennen kaikkea Bluetooth-yhteyden käytöstä, sekä sitä, mikä verran lapset keskustelevat puhelimen käytöstä vanhempiensa kanssa. Nyt toteutettu kysely sekä muut Pelastakaa Lasten tekemät kännykän ja netin käyttöä koskevat kyselyt löytyvät verkosta osoitteesta: www.nettivihje.net.

Kyselyn toteuttamista ovat tukeneet Raha-automaattiyhdistys ja EU (Safer Internet plus -ohjelma).

co-funded
by the
European
Union

Kiitos kaikille yhteistyökumppaneille avusta kyselyn toteuttamisessa!

2 Keskeiset tulokset

Kyselyn tulokset on tiivistettävissä seuraavasti:

1. Lähes jokaisella alle 18-vuotiaalla on käytössään matkapuhelin
2. Kännykällä puhutaan, tekstailaan, kuvataan, pelataan ja kuunnellaan musiikkia
3. Noin joka viides lapsi hyödyntää puhelimensa nettiyhteyttä
4. Noin joka viiden lapsi ja nuori on ostanut matkapuhelimellaan
5. Lähes kolme neljästä on lähettänyt ottamiaan kännykkäkuvia eteenpäin
6. Kuvia otetaan myös luvatta ja lähetetään eteenpäin esim. internetiin
7. Kuvia lähetetään myös sellaisille henkilöille, joita ei ole tavattu muualla kuin netissä
8. Joka kolmas lapsi on kokenut kiusaamista kännykän kautta, mutta siitä ei edelleenkään juuri kerrota
9. Joka neljäs lapsi ei ole keskustellut vanhempiensa kanssa kännykän käytöstä

Kyselyn tulokset ovat pitkälti edellisvuosien kaltaisia. Yleisesti voidaan todeta, että lasten kännykän käyttö on hyvin aktiivista ja monipuolista. Vaikka puhelimia käytetään pääasiassa turvallisesti, käytössä ilmenee edelleen riskejä. Suurimmat ongelmat liittyvät kuvien levittämiseen ja julkaisemiseen sekä kiusaami-

seen, joka ilmenee myös kännyköiden välityksellä. Huomattava osa lapsista ei myöskään keskustele vanhempiensa kanssa kännykän käytöstä. Ylipäänsä ongelmilla kuten kiusaamisella ja vanhempien kanssa keskustelulla näyttää olevan vahva yhteys toisiinsa.

3 Lasten mobiilinen arki

Kännykkä on yhteydenpidon ja viihtymisen väline

Kyselyyn vastanneista 20374 lapsesta lähes jokaisella (99 %) on käytössään oma matkapuhelin. Myös nuorimpien vastaajien joukossa oma matkapuhelin on yleinen: 7–9 -vuotiaista vastaajista 85 %:lla on oma matkapuhelin. Ainoastaan 5 % nuorimmista käyttäjistä jakaa puhelimen sisaruksensa tai vanhemman kanssa.

Matkapuhelimia käytetään poikkeuksetta puhumiseen sekä tekstiviestittelyyn. Päivittäisessä käytössä matkapuhelimella soittaa tai tekstiviestittelee noin 80 % vastaajista. Edellisvuoden tavoin tytöt ovat hie-

Kaavio 3. Matkapuhelimen käyttö.

Soittamisen ja tekstiviestittelyn lisäksi kännykkää käytetään aktiivisesti kuvaamiseen, pelaamiseen ja musiikin kuunteluun. Matkapuhelimen kameran käyttö on yleistynyt vuosi vuodelta. Tämän vuoden kyselyn mukaan lähes 90 % vastaajista käyttää kännykkää kuvaamiseen tai videointiin ainakin joskus. Vuonna 2007 saman kertoi noin 80 %, vuonna 2006 noin 60 % ja vuonna 2005 noin 40 % vastaajista.

Vaikka kännykkäkamerat ovat ahkerassa käytössä, vain noin joka kymmenes kyselyyn vastaajista kuvaa kännykällä päivittäin. Päivittäinen kännykkäkameran käyttö näyttää siten vähentyneen edellisvuodesta. Yleisintä kuvaaminen tai videointi kännykällä on 10–12 ja 13–15 -vuotiaiden joukossa. Aktiivisimpia ovat kuitenkin 7–9 -vuotiaat lapset, joista joka kolmas kertoo käyttävänsä kännykkää kuvaamiseen päivittäin. Vastaavasti vanhimpien 16–17 -vuotiaiden joukossa päivittäistä kuvaamista harrastaa ainoastaan vajaa kymmenes vastaajista. Edellisvuoteen verrattuna erityisesti nuorimpien vastaajien kuvaaminen on lisääntynyt. Sukupuolten välillä ei ole juurikaan eroa.

Kuvaamisen suosiota selittää varmasti kameran kuumuminen lähes jokaisen uuden matkapuhelimen perusominaisuuksiin. Kamerakännykät ovat yleistyneet nopeasti lasten ja nuorten joukossa. Tästä voidaan myös päätellä, että lapset ja nuoret käyttävät varsin uusia puhelimia.

Noin joka viides lapsi ja nuori on käyttänyt kännykällä nettiä ja tehnyt ostoksia

Lähes jokaisella nykyaikaisella matkapuhelimella pääsee myös internetiin – puhelimen sovellukset käyttävät nettiyhteyttä tai sitten kännykällä siirrytään käyttämään suoraan netissä sijaitsevia palveluja. Yleisimmät internetpalvelut on räätälöity mobiilikäyttöä silmälläpitäen. Kyselyn mukaan yleisintä netinkäyttöä on netissä surffaaminen, tiedon hakeminen tai kuvagallerioiden (kuten YouTube, IRC-Galleria jne.) käyttö. Viime vuoden tapaan netinkäyttö ei ole kovinkaan aktiivista – yleisimmin puhelimen nettiyhteys on käytössä harvemmin kuin viikoittain.

Matkapuhelimella mesettää tai käyttää sähköpostia keskimäärin noin joka kymmenes kyselyyn vastaajista. Pojat ovat tyttöjä selvästi aktiivisempia mesettäjiä ja sähköpostin käyttäjiä. Pojista sitä tekee lähes

Pelaaminen ja musiikin kuuntelu on niin ikään suosittua. Keskimäärin kolme neljästä vastaajasta kertoo käyttävänsä kännykkää pelaamiseen ja musiikin kuunteluun. Päivittäisessä käytössä musiikin kuuntelu on kuitenkin pelaamista huomattavasti yleisempää. Keskimäärin joka kolmas vastaaja kertoi kuuntelevansa musiikkia, kun päivittäin kännykällä pelaa vajaa kymmenes vastaajista. Pelaaminen on yleistä, mutta sitä tehdään satunnaisemmin. Kaikkein yleisimmin kännykällä pelaavat nuorimmat vastaajat. 7–9 -vuotiaista kännykällä pelaa yhdeksän kymmenestä, kun 16–17 -vuotiaista sitä tekee noin seitsemän kymmenestä. Kaikkein aktiivisempia pelaajia ovat 7–9 -vuotiaat tytöt, joista lähes 40 % kertoo pelaavansa päivittäin. Kännykkään kuuluvien pelien pelaaminen on huomattavasti nettipelien pelaamista yleisempää, joita pelaa vain noin joka kymmenes kaikista vastaajista. Aktiivisimmat pelaajat pelaavat ahkerimmin myös netissä.

Musiikkipuhelinten yleistyminen kannettavina musiikkilaitteina näkyy siinä, että musiikkia kuunnellaan paljon myös kännykällä. Kännykän käyttö musiikin kuunteluun on lisääntynyt viime vuodesta noin viisi prosenttiyksikkö. Lisäksi noin 30 % vastaajista kertoo kuuntelevansa kännykällä musiikkia päivittäin, mikä on myös hieman viime vuotta enemmän. Aktiivisimpia musiikin kuuntelijoita ovat 13–15 -vuotiaat pojat, joista 40 % kuuntelee musiikkia päivittäin.

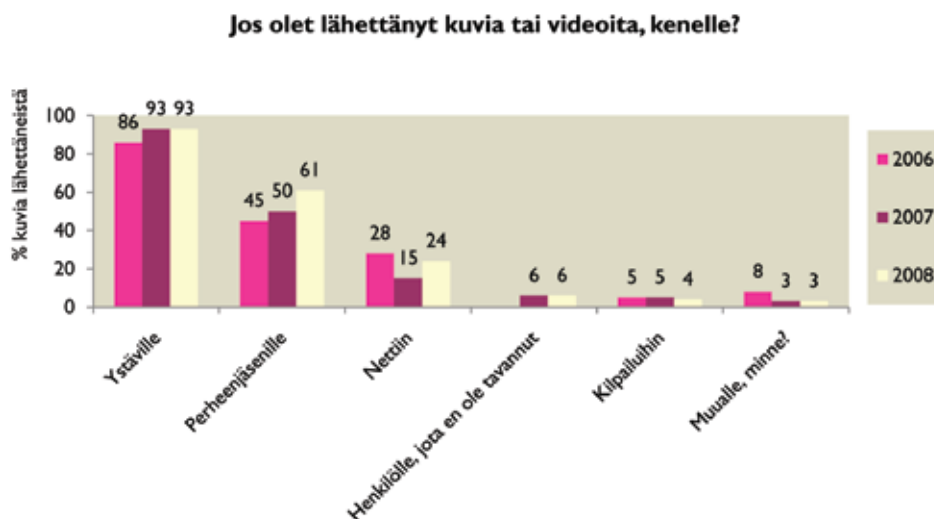
joka viides, kun tytöistä vajaa kymmenes. Lisäksi nuoremmat vastaajat näyttävät olevan mesettämisessä ja sähköpostin käytössä hieman vanhempia aktiivisempia. Tulosta voi kuitenkin selittää kyselyn otannan painottuminen iältään vanhempiin vastaajiin, jotka useimmiten myös olivat tyttöjä. Lasten ja nuorten mesettämisen suosio suhteessa sähköpostin käyttöön ei käynyt kännykän käyttöä koskevassa kyselyssä ilmi.

Kiinnostavana tuloksena voidaan pitää myös sitä, että noin joka viiden kyselyyn vastaajista on käyttänyt kännykkää ostamiseen. Kännykällä ostaminen näyttää netinkäytön tavoin hieman vähenevän vastaajien vanhetessa. Erot tyttöjen ja poikien välillä olivat pienet.

Kännykällä otettuja kuvia lähetetään yhä enemmän eteenpäin

Kännykällä otettuja kuvia lähetetään entistä aktiivisemmin eteenpäin. Kyselyyn vastanneista lähes 70 % kertoi lähettäneensä kännykällä ottamian kuvia tai videoita eteenpäin. Kuvien lähettäminen on siten lisääntynyt hieman viime vuodesta (53 %). Aktiivisimpia kuvien lähettelijöitä ovat 13–15 -vuotiaat. Yleisimmin kuvia lähetetään ystäville (93 %) ja perheenjäsenille (61 %). Joka neljäs vastaajista on myös

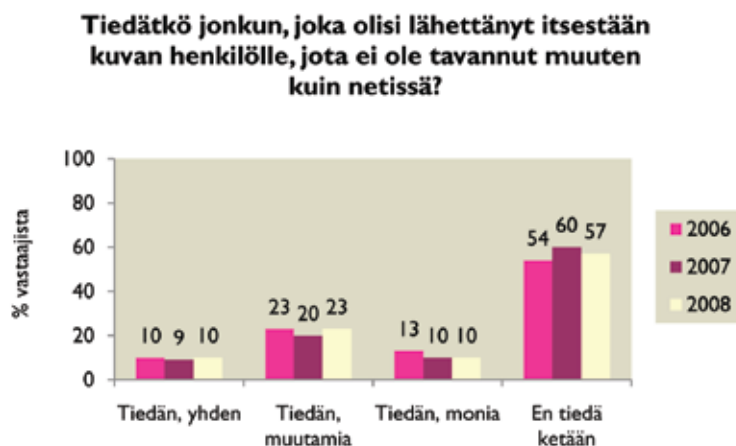
lähettänyt ottamiaan kuvia nettiin. Pojat ovat hieman tyttöjä aktiivisempia lähettämään ottamiaan kuvia nettiin. 16–17 -vuotiaista pojista noin 35 % vastasi lähettäneensä ottamiaan kuvia nettiin (esim. YouTubeen, kuvagallerioihin, Messengeriin). Viime vuoden tapaan 6 % vastaajista oli lähettänyt kuviaan myös henkilölle, jota ei ole tavannut muuten kuin netissä.

Kaavio 4. Kuvien lähettäminen

Viime vuoden tapaan noin 40 % kaikista kyselyyn vastanneista tiesi ainakin yhden henkilön, joka on lähettänyt itsestään kuvan sähköpostilla, Messengerillä tai kännykällä sellaiselle henkilölle, jota ei ole tavannut muuten kuin netissä. Mitä vanhempia ikäryhmiä tarkastellaan, sitä useampi tietää kuviaan

nettitaluille lähettäneitä. Kuvien lähettäminen tuntemattomille ei ole aina ongelmattonta. Vastaajista 5 % vastasi myöntävästi, kun heiltä kysyttiin, tietävätkö he kuvien lähettämisestä tulleen ongelmia. Yleisimmiksi ongelmiksi kuvailtiin kiusaamista ja häiriköintiä. Tulos vastaa viime vuoden tilannetta.

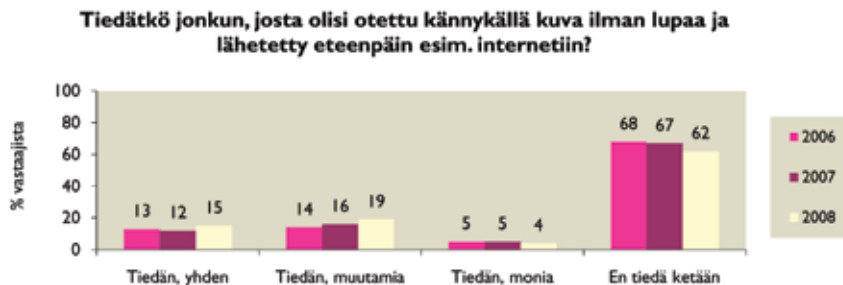

Kaavio 5. Vastaajien käsitys siitä, miten yleistä itseään esittävien kuvien lähettäminen muuten tuntemattomille nettitaluille on sähköpostitse, Messengerillä tai kännykällä.

Toisista henkilöistä otetaan runsaasti kuvia ja niitä lähetetään eteenpäin verkkoon myös ilman lupaa. Lähes 40 % vastaajista tietää jonkun josta on otettu kännykällä kuva ilman lupaa ja lähetetty se eteenpäin esim. internetin kuvasivustoille tai Messengeriin. Edellisvuosiin verrattuna luvaton kuvien lähettely

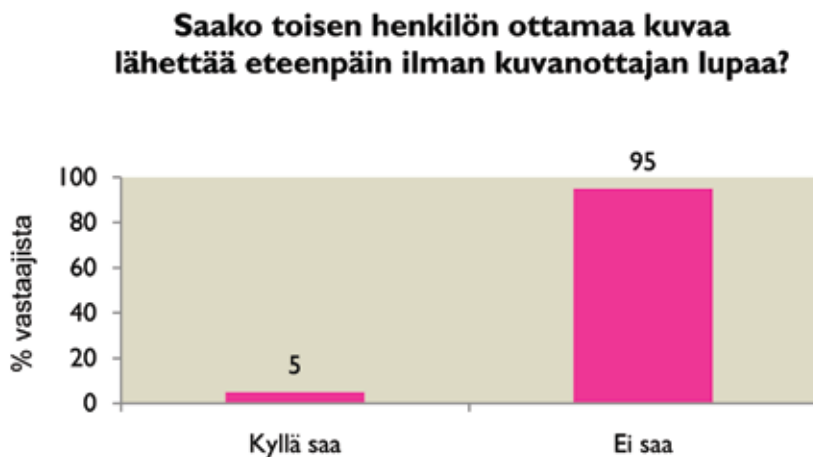
on hieman lisääntynyt. Noin joka kymmenes vastaaja kertoo itsekin tehneensä niin. Pari prosenttia vastaajista myös kertoo laittaneensa kuvan verkkoon, vaikka kuvattava on sen erikseen kieltänyt. Näiltä osin kyselyn tulokset täsmäävät viime vuoteen.

Kaavio 6. Luvaton kuvaaminen ja kuvien lähettäminen eteenpäin.

Käsitys kuviin liittyvistä tekijänoikeuksista vastaa viime vuoden tilannetta. Lähes kaikki (95 %) vastaajat tiesivät, että toisen henkilön ottamaa kuvaa ei saa

lähettää eteenpäin ilman kuvan ottajan lupaa. Kuitenkin 5 %:lle vastaajista tämä ei ollut selvää.

Kaavio 7. Käsitys siitä, saako toisen henkilön ottamia kuvia lähettää eteenpäin ilman kuvan ottajan lupaa

Kiusaaminen on varsin yleistä eikä siitä edelleenkään juuri kerrota

Kännykän välityksellä tapahtuva kiusaaminen on edellisvuosien tapaan melko yleistä. Noin 35 % vastaajista kertoo kokeneensa kiusaamista ainakin jos-

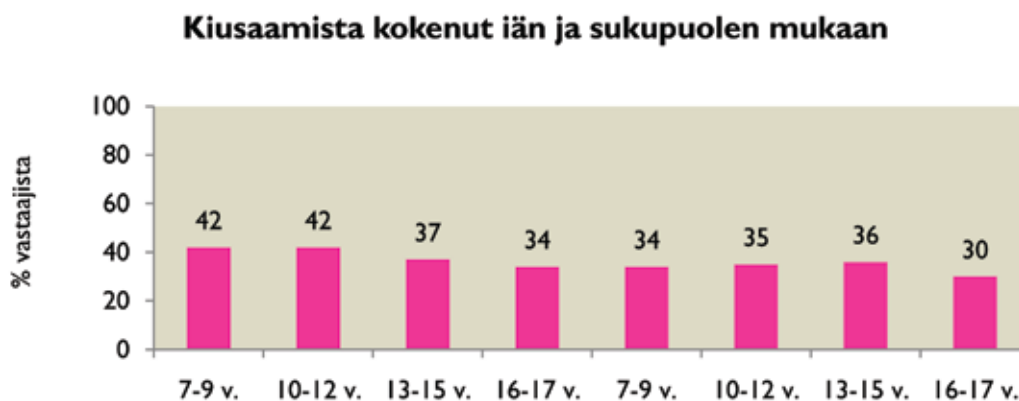
kus, mikä on hieman vähemmän kuin viime vuonna. Kiusaaminen on valtaosin satunnaista.

Kaavio 8. Kännykän kautta tapahtuva kiusaaminen.

Kyselyn mukaan nuorempia lapsia kiusataan vanhempia enemmän. Niin ikään tyttöjä kiusataan hieman poikia enemmän. Kaikkein eniten kiusaamista koke-

vat 7–9 ja 10–12 -vuotiaat tytöt. Erot ovat kaiken kaikkiaan pieniä. Tulos on tältäkin osin hyvin pitkälle viime vuoden kaltainen.

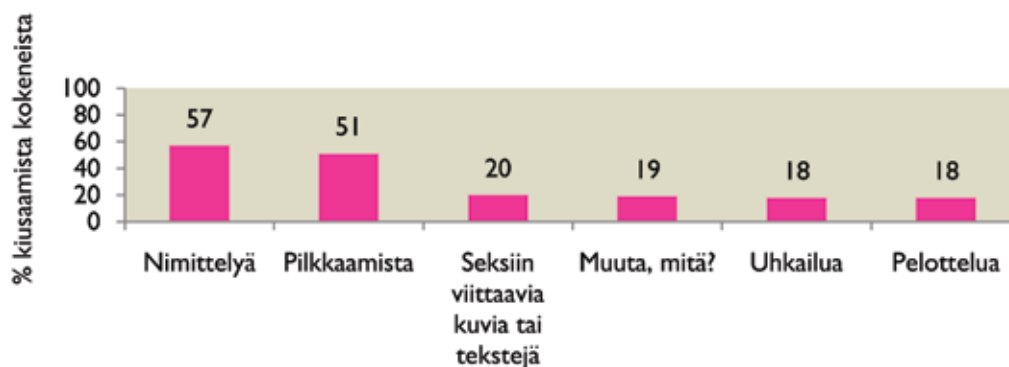

Kaavio 9. Kiusaamisen kokeminen.

Kiusaaminen on myös monimuotoista. Edellisvuoden tapaan se ilmenee pääasiassa nimittelynä ja pilkkaamisena. Joka viidettä on kiusattu seksiin viit-

taavilla kuvilla tai teksteillä. Vapaamuotoisten vastausten perusteella yleistä on myös häiriköinti, pilailu ja kiusoittelu.

Kiusaamistarkoituksessa lähetetyt viestit ovat olleet?

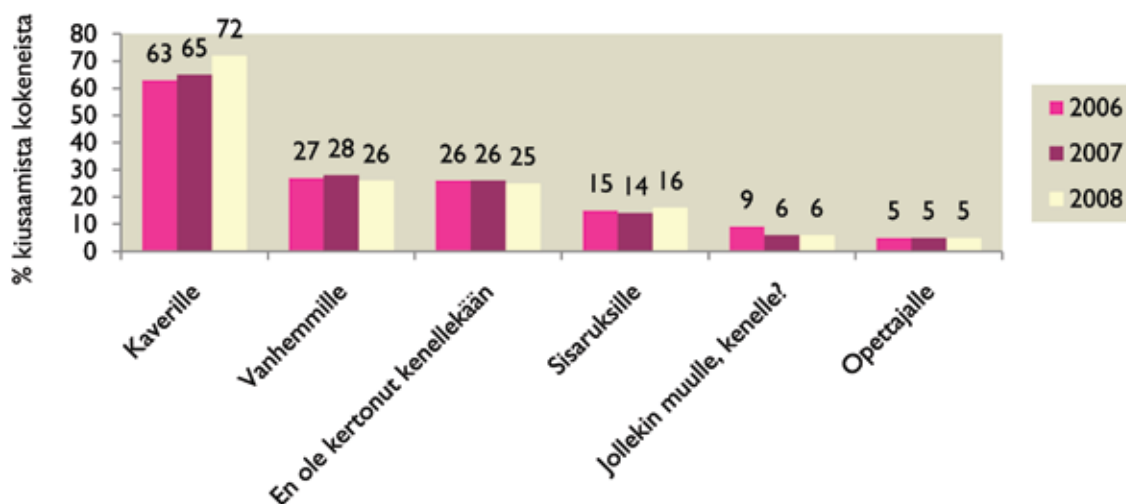

Kaavio 10. Kiusaamisen muodot.

Kiusaamisesta kertomisen osalta kyselyn tulokset ovat pitkälti edellisvuoden kaltaisia. Kiusaamisesta kerrotaan kaikkein yleisimmin kaverille (72 %). Noin joka neljäs kiusattu on kertonut asiasta vanhemmille. Lisäksi kiusaamisesta on kerrottu sisaruksille sekä seurustelukumppaneille, muille sukulaisille, mutta myös muulle koulun henkilökunnalle kuten kuraat-

toreille. Tämänkertaisenkin kyselyn mukaan kuitenkin joka neljäs kiusattu ei kerro kokemuksestaan kenellekään. Viime vuoden tapaan pojat vaikenevat kiusaamisesta keskimäärin tyttöjä useammin. Vähiten kiusaamisesta kertovat kuitenkin 7–9 -vuotiaat tytöt.

Kenelle olet kertonut saamistasi ikävistä viesteistä?

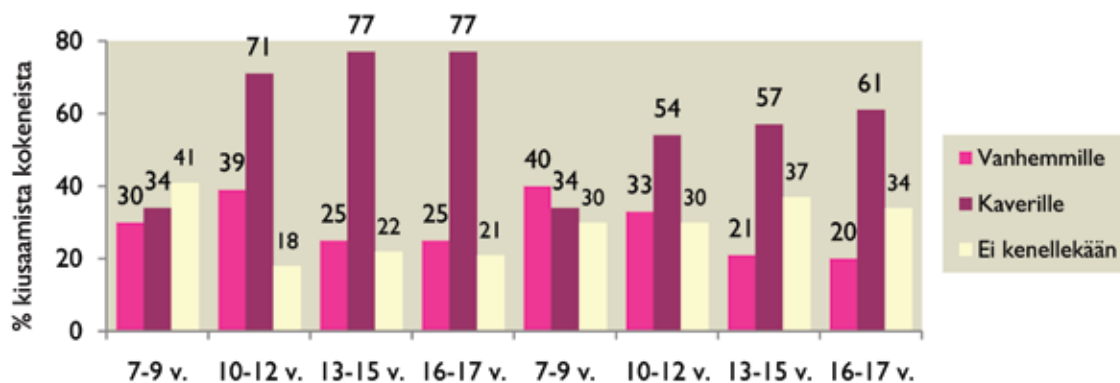

Kaavio 11. Kiusaamisesta kertominen.

Kyselyyn vastaajat ovat myös itse kiusanneet toisia. Noin joka neljäs vastaaja kertoi itse kiusanneen toista lähettämällä ikäviä viestejä tai soittamalla ikäviä puheluja. Määrä on hieman kasvanut edellisvuodesta. Aktiivisimpia kiusaajia ovat 13–15 -vuotiaat sekä

7–9 -vuotiaat tytöt, joita noin joka kolmas kertoo kiusanneensa jotain toista kännykän kautta. Edellisvuoden tapaan korrelaatio kiusatuksi tulemisen ja edelleen kiusaamisen välillä on vahva.

Kiusaamisesta kertominen iän ja sukupuolen mukaan

Kaavio 12. Kiusaamisesta kertominen.

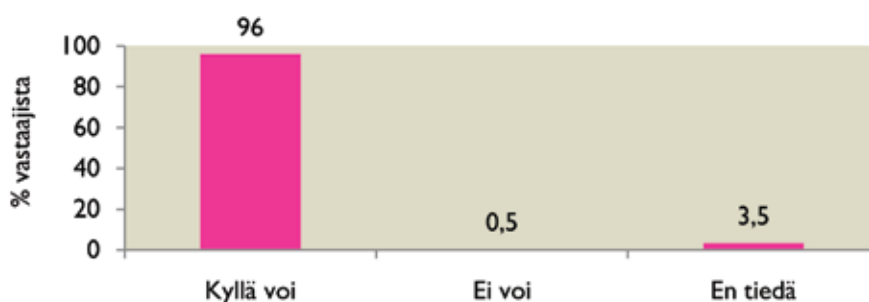
Lapset käyttävät uusia puhelimia

Lapset käyttävät kohtuullisen uusia puhelimia, ja puhelinmarkkinoiden trendit näkyvät myös lasten puhelinten käytössä. Erityisesti edistyneillä tiedonsiirto-ominaisuuksilla varustettu 3G-puhelimen tie on käynyt lähes joka kolmannen vastaajan taskuun. Teknisiä yksityiskohtia ei kuitenkaan välttämättä tiedetä, sillä noin kolmannes vastaajista ei puolestaan tiennyt, onko tämän puhelin 3G vai ei.

Puhelimissa laajasti yleistynyt langaton Bluetooth-yhteys löytyy lähes 80 % vastaajan puhelimesta. Edellisvuoteen verrattuna vastaajat ovat myös huo-

mattavasti tietoisempia Bluetooth-teknologian olemassaolosta puhelimessaan. Tänä vuonna ainoastaan 4 % vastaajista ei tiennyt, onko tämän puhelimesta kyseistä ominaisuutta. Bluetooth mahdollistaa langattoman tiedonsiirron eri laitteiden välillä ja sen kautta on mahdollista lähettää myös haitallista sisältöä kuten viruksia matkapuhelimiin. Kolme neljästä vastaajasta kertoi saaneensa puhelimeen viestejä Bluetoothin kautta, mikä on noin puolet edellisvuotta enemmän. Valtaosa viesteistä on tullut tutuilta, mutta 10 % vastaajista kertoo saaneensa viestejä myös tuntemattomalta lähettäjältä.

Tiedätkö, voiko BT-yhteyden piilottaa tai laittaa pois päältä?

Kaavio 13. Tietoisuus Bluetooth-yhteyden piilottamisesta tai poiskytkemisestä.

Edellisvuodesta poiketen lähes kaikki vastaajat tiesivät, että Bluetooth-yhteyden voi piilottaa ja laittaa

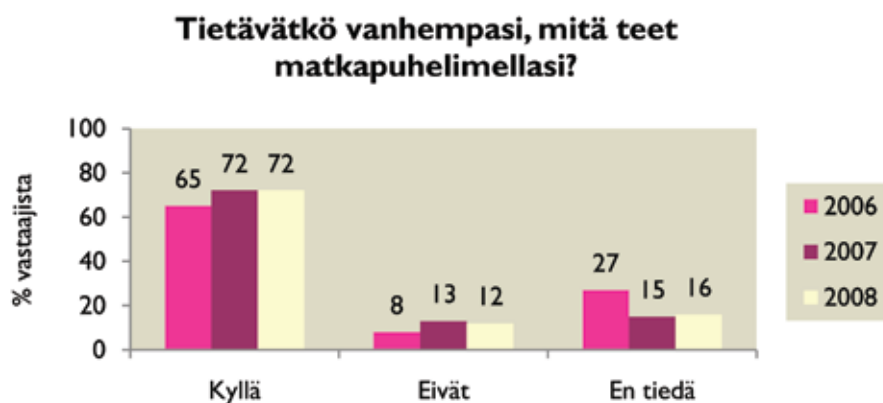
pois päältä, mikä siten parantaa kännykän tietoturvaa.

Puhelimen käytöstä ei keskustella vanhempien kanssa

Valtaosa lapsista (72 %) uskoo vanhempiensa tietävän, mitä he matkapuhelimellaan tekevät. Kyselyn mukaan tilanne vastaa pitkälti edellisvuosia. Vastavasti noin joka kolmas vastaaja kertoi keskustelevan-

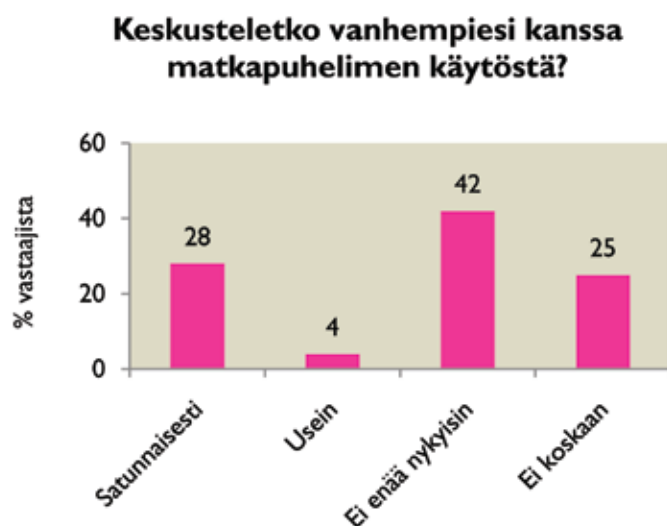
sa puhelimen käytöstä vanhempiensa kanssa usein tai ainakin satunnaisesti. Pääosa myös kertoi, että on jossain vaiheessa keskustellut aiheesta, mutta ei tee sitä enää nykyisin.

Kaavio 14. Vanhempien tietoisuus lasten kännykän käytöstä.

Tytöt uskovat vanhempiensa tietävän eniten kännykän käytöstään. He myös keskustelevat aiheesta vanhempiensa kanssa poikia useammin. Kaikkein aktiivisimmin aiheesta keskustelevat juuri 10–12 -vuotiaat tytöt. Kyselyn mukaan kaikkein vähiten asiasta

puolestaan keskustelevat 13–15 ja 16–17 -vuotiaat pojat ja 7–9 -vuotiaat tytöt, joista joka kolmas vastasi, ettei koskaan keskustele aiheesta vanhempiensa kanssa.

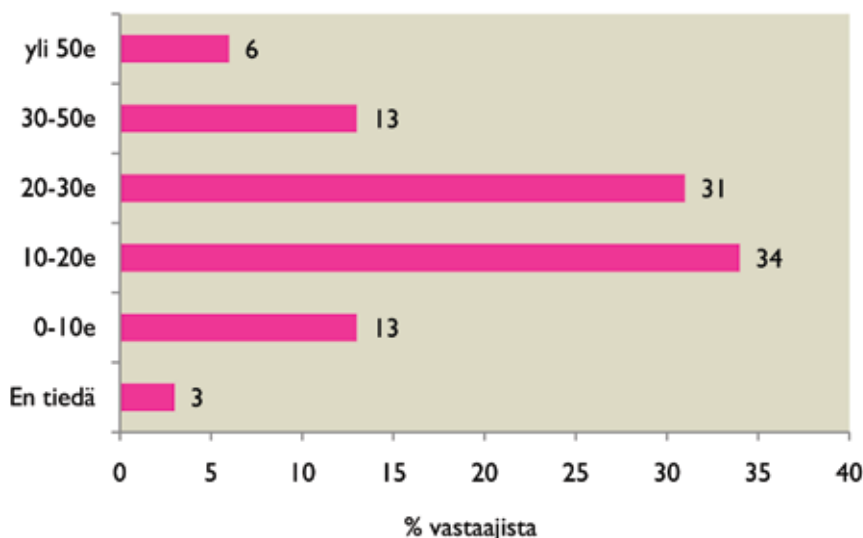

Kaavio 15. Vanhempien kanssa keskustelu.

Ylivoimaisesti suurin keskustelun aihe on puhelinlasku, johon lähes 90 % keskusteluista liittyy. Sen lisäksi keskustellaan puhelimen turvallisesta käytöstä ja siitä, missä puhelinta saa käyttää. Viime vuoden tapaan erityisesti pienten lasten kanssa keskustelun painopiste on juuri näissä teemoissa. Mitä vanhemmiksi

lapset tulevat, sitä enemmän keskustelua hallitsee puhelinlaskuista puhuminen. Lisäksi vanhemmat ovat kiinnostuneita siitä, kenen kanssa lapset soittelevat ja viestittelevät. Vanhemmat myös pyytävät lapsiltaan apua omaan puhelimen käyttöönsä.

Paljonko on keskimääräinen matkapuhelinlaskusi?

Kaavio 16. Matkapuhelinlasku.

Kyselyn mukaan pääosan (84 %) matkapuhelinlaskuista maksavat lasten vanhemmat. Kyselyyn vastanneiden puhelinlaskut ovat yleisimmin 10–20euroa. Suurimmat puhelinlaskut näyttävät olevan 16–17-vuotiailla tytöillä, joilla lasku on keskimäärin 20–30 euroa. Kaikista vastaajista vajaalla kolmanneksella

on käytössä saldoraja, mikä on hieman viime vuotta vähemmän. Useimmin saldoraja on asetettu 7–9-vuotiaille pojille, joista 40 %:lla tämä oli käytössä. Vain pari prosenttia vastaajista ei tiennyt matkapuhelinlaskunsa suuruutta tai sitä, onko hänellä käytössä saldoraja.

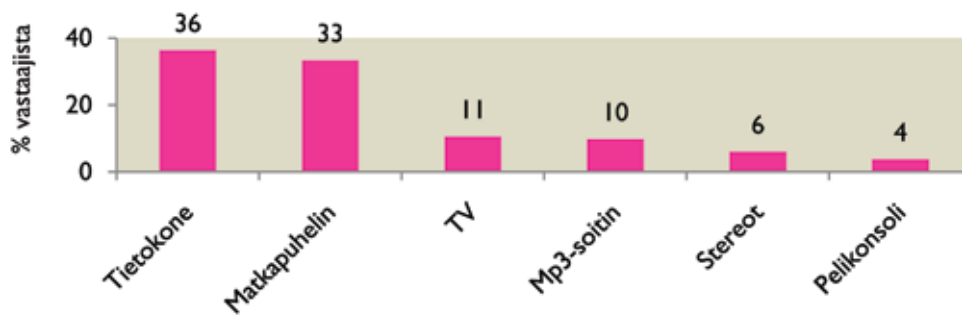
4 Yhteenvetoa ja Pelastakaa Lasten suosituksia kyselyn pohjalta

Matkapuhelin on heti tietokoneen jälkeen lasten eniten käyttämä medialaite. Viime vuosina tehtyjen kyselyiden pohjalta voidaan todeta, että lasten matkapuhelinten käyttö on hyvin monimuotoista ja se seurailee hyvin monia matkapuhelinten kehitykseen liittyviä trendejä. Viimeisimpiä suuntauksia kyselyn mukaan ovat jatkuvasti kasvava kännykkäkameroi-

den käyttö, pelaaminen ja puhelinten käyttäminen musiikkisoittimina. Vaikka internet ei vielä olekaan kaikkien lasten puhelimissa, huomattava osa lapsista kuitenkin hyödyntää puhelimen nettiyhteyttä. Yhtälailla huomattava osa lapsista on tehnyt kännykkäostoksia.

Mitä laitetta käytät eniten?

Kaavio 17. Lasten eniten käyttämät mediavälineet.

Puhelinten käytössä ilmenee edelleen erilaisia riskejä ja ongelmia, joiden tiedostaminen ei välttämättä ole kovin helppoa. Lisäksi merkittävä osa ongelmia, kuten kiusaamista kohdanneista lapsista ei kerro kokemuksistaan kenellekään. Lapset olettavat vanhempiensa olevan tietoisia heidän matkapuhelinten käytöstä, vaikka kyselyn perusteella huomattava osa lapsista ei ole koskaan keskustellut siitä vanhempiensa kanssa. Ongelmiin puuttumiseksi ja niiden ennaltaehkäisemiseksi olisikin tärkeää, että lasten matkapuhelinten käytöstä keskusteltaisiin siinä missä netin käytöstä sekä kotona että koulussa. Keskeistä keskustelussa on avoimuus ja molemminpuolisen luottamuksen lisääminen.

Kasvattajien on tärkeää olla tietoisia siitä, mihin lapset kännykkää käyttävät. Jo ostotilanteessa on hyvä pohtia kännykän eri toimintoja ja sen käyttöä. Paras tapa tutustua lasten kännykkäelämään on perehtyä sekä puhelimen teknisiin ominaisuuksiin että sen kautta käytettäviin palveluihin yhdessä. Samalla keskustellaan kännykän turvallisesta ja fiksusta käytöstä. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä selkeämmät rajat puhelimen käyttöön tarvitaan. Yhdessä laadittuihin pelisääntöihin on molemmin puolin helpompi sitoutua. On myös hyvä muistaa, että saldorajan tai palveluerojen asettaminen ei ennaltaehkäise suurimpia ongelmia.

Tärkeää laitteisiin tutustumisessa, ongelmista puhumisesta ja niiden käsittelyssä on välttää ylireagointia. Lapsen syyllistäminen ongelmiin joutumisesta tai jopa niistä kertomisesta, tai puhelimenkäytön rajoittaminen rangaistuksena ei suinkaan ole paras tapa ongelmien ratkaisemiseen tai niiden ennaltaehkäisemiseen. Pelko vanhempien suhtautumisesta tai sosiaalisen kanssakäymisen rajoittamisesta voi jopa estää lasta kertomasta kohtaamistaan ongelmista. Pelastakaa Lapset kannustaa myös kouluissa käytävään matkapuhelinten käyttöön liittyvän keskustelun käymiseen. Pelastakaa Lapset suosittelee laatimaan selkeät ohjeet matkapuhelinten käyttöön koulupäivän aikana ja koulun tiloissa. Ohjeet on hyvä laatia myös ohjattuun kerho- ja harrastustoimintaan. Mitä yhtenäisemmät ohjeet ovat kodin ja koulun kesken, sitä tehokkaammin ne vaikuttavat. Kamerakännyköiden yleistyessä ohjeistuksissa on tärkeää muistaa erityisesti kuvaamiseen liittyvät asiat. Lisäksi koulujen on tärkeä tiedostaa kännyköiden avulla tapahtuva kiusaaminen ja sen olemassaolo, mikä on usein sidoksissa myös koulukiusaamiseen. Pelastakaa Lapset suosittelee tiivistä kodin ja koulun välistä yhteistyötä kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamiseen puuttumiseen. Lapsia on tärkeää kannustaa kertomaan kiusaamisesta.

Edellisvuosien tapaan Pelastakaa Lapset haluaa muistuttaa kamerakännyköiden erityispiirteistä. Kamera-puhelin tekee kuvaamisen helpoksi ja nopeaksi. Kuvien lähettäminen eteenpäin ja julkaiseminen netissä on myös helppoa. On tärkeää tiedostaa kuvaamiseen liittyvät käytänteet kuten keitä ja missä on luvallista kuvata, mihin ja millaisia kuvia voi tai kannattaa lähettää. On muistettava, että esimerkiksi luvatta kaverista otettujen kuvien nettijulkaisu saattaa loukata

yksityisyyden suojaa. Netissä kerran julkaistuja kuvia voi olla vaikea tai jopa mahdoton saada poistettua. Lähetettyjen kuvien päätyminen lopulta netissä tai kännykän välityksellä väärin käsiin tai asiattomaan levitykseen on myös mahdollista. Kuvaamisesta ja kuvien julkaisusta on tärkeää keskustella sekä kotona että koulussa. Tarvittaessa kannattaa hakea tietoa, jota esimerkiksi netissä on paljon.

Pelastakaa Lapset suosittelee kaikkia kännykän käyttäjiä tutustumaan Viestintäviraston laatimiin matkapuhelimen käyttäjän tietoturvaohjeisiin. Tietoturvaohjeet löytyvät osoitteesta: <http://www.ficora.fi/mobiiliturva/>

Pelastakaa Lasten suositukset kasvattajille

- Osoita positiivista kiinnostusta lapsen matkapuhelimen käyttöön. Puhelin on lapsesi tärkeimpiä mediavälineitä ja sellaisena myös hyvin henkilökohtainen.
- Tutustu lapsen kanssa tämän käyttämään matkapuhelimeen. Puhelimen ominaisuuksista kannattaa ottaa selvää jo ennen sen ostamista.
- Keskustele lapsen kanssa siitä, missä ja miten puhelinta kannattaa käyttää. Pienten lasten kanssa kannattaa laatia yhteiset pelisäännöt puhelimen käyttöön.
- Keskustele kännykkäkuvien ottamisesta ja erityisesti niiden jakamisesta. Tutustu kuvaamiseen ja kuvien jakamiseen liittyviin tekijänoikeuksiin. Omia kuviaan ei kannata lähettää tuntemattomille.
- Tutustukaa yhdessä matkapuhelimen käytöstä aiheutuviin kustannuksiin. Opasta lasta perehtymään matkapuhelinpalveluiden ehtoihin huolellisesti ennen palveluiden tilaamista.
- Suhtaudu vakavasti ongelmiin, joita lapsi kohtaa käyttäessään puhelinta. Mahdollisten ongelmien ilmaantuessa ole lapsesi tukena.

LASTEN OIKEUDET

Pelastakaa Lapset ry on kansalaisjärjestö, joka edistää lasten oikeuksien toteutumista Suomessa ja maailmalla. Pelastakaa Lapset on asiantuntijajärjestö, joka on laadukkaan lastensuojelutyön ammattilainen ja vahva vaikuttaja yhteiskunnassa. Järjestön tehtävänä on toimia nopeana ja herkkänä lapsen oikeuksien puolestapuhujana, joka kuuntelee lapsen ääntä ja saa sen kuuluville ja huomioon otetuksi.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on kaiken Pelastakaa Lapset ry:n toiminnan perustana. Sopimuksen neljän yleisen periaatteen mukaan kaikki lapset ovat tasa-arvoisia, lapsen etu on ensisijainen kaikessa päätöksenteossa, lapsella on oikeus hyvään elämään ja lapsen näkemykset on otettava huomioon. Nettiturvallisuustyössä huomioidaan erityisesti lasten oikeudet digitaalisen median luomien mahdollisuuksien ja siihen liittyvien erityisten haasteiden suhteen:

- __Oikeus elämään ja kehittymiseen
- __Oikeus yksityisyyteen
- __Oikeus tietää
- __Oikeus suojeluun vahingolliselta aineistolta
- __Oikeus suojeluun väkivallalta ja hyväksikäytöltä
- __Oikeus suojeluun seksuaaliselta hyväksikäytöltä
- __Oikeus saada apua

Keräystilit:

- __ Nordea 101730-210727
- __ Handelsbanken 313130 -1117951
- __ Okopankki 572411-238692
- __ Sampo 800018-71026424

Keräyslupa OKH480A

ISBN 978-952-5706-11-6

Lisätietoja:

Pelastakaa Lapset ry – Rädda Barnen rf
Koskelantie 38, Helsinki
Puh: +358 (0)9 4135 5400
www.pelastakaalapset.fi
www.nettivihje.net
www.manteli.net
www.hiiripiiri.fi